

Évközi 22. vasárnap

MTörv 4,1-2.6-8

Halld, Izrael!

És most halld, Izrael, azokat a parancsokat és törvényeket, amelyeknek a megtartására tanítalak, hogy éljetez, és bevonulva elfoglaljátok azt a földet, amelyet az Úr, atyáitok Istene ad nektek. Ahhoz, amit mondok, ne tegyetek hozzá semmit és ne is vegyetek el belőle, hanem tartsátok meg az Úr, a ti Istenetek parancsait, amelyeket adok nektek. ... Tartsátok szem előtt és kövessétek őket! Így tesztek szert bölcsességre és okosságra azoknak a népeknek a szemében, amelyek hallanak ezekről a törvényekről. Azt fogják mondani: „Valóban bölcs és okos nép ez a nagy nemzet!” Mert hát hol van olyan nagy nép, amelyhez istenei oly közel volnának, mint hozzánk az Úr, a mi Istenünk, amikor csak hozzá folyamodunk? És hol van olyan nagy nép, amelyiknek oly tökéletes parancsai és szabályai volnának, mint az az egész törvény, amelyet ma elétek tárok?

A Második Törvénykönyv (görög nevén a Deuteronomium) tele van Mózes beszédeivel. A történet szerint Mózes a Hóreb hegyéről betekintett az ígért földjére, amelyre ugyan nem mehetett be, mert megingott bizalma Istenben. Ennek ellenére látta azt az országot, amelyet Isten neki ígért. A könyv szerzője összefoglalja és Mózes szájába adja mindazokat az utasításokat, amelyeket a nép számára fontosnak tart. Olyan törvényeket és rendeleteket, amelyekben nem szabad változtatni. Ez a záradék a fontos keleti törvénykönyvek záradékaként szerepelt, például Hammurabi törvényeinek végén is. Úgy tűnik, mintha ez a leírás a törvény ünnepélyes és végleges kihirdetésének a rögzítése lenne. A kihirdetett törvények betartása egyben garantálja a megszerzett ígért földjének megtartását is.

A másik elem, hogy a törvényt kapcsolatba hozza a bölcsességgel és a helyes ítélőképességgel. Ezzel a gondolattal jóval később a Sirák fia könyvében találkozhatunk (24. fejezet), és erre utal a bölcsesség kezdete, az Úr félelme kifejezés is. Ezeknek a törvényeknek a megtartása, illetve a bölcsesség megszerzése az a képesség, amely lehetővé teszi, hogy Isten népe között lakjék. Bár elképzelhető hogy ez a gondolat az ún. papi forrásokból származik, de jelen esetben nem utal a liturgikus jelenletre, vagyis ezt a jelenlétet nem szent helyen vagy templomon és

az ott lezajló istentiszteleten keresztül akarja biztosítani, hanem úgy véli, a törvények betartásával egy olyan országot teremthetnek a Közel-Keleten, amely szerkezetében, társadalmi berendezkedéseiben és hitében eltér a Közel-Kelet más országaitól. A későbbi kinyilatkoztatás fényében már egészen világos, hogy Isten ígérete az ígéret földjével kapcsolatban nem csupán Kánaánra mint földrajzi területre vonatkozott, hanem inkább egy olyan ország megvalósítására, amelynek Isten a királya és az isteni igazságosság földi megvalósulása a legfőbb jellemzője. Ennek a beteljesedését garantálják a kihirdetett törvények.

Valószínű, hogy Mózes és a később könyv írója jól tudta, hogy ez nem fog a történelemben tökéletesen megvalósulni, ennek ellenére küldetésének része volt ezt hangsúlyozni, és még utoljára a nép vezetőinek, a törzsi elöljáróknak a szívébe vésni. Van ugyanis olyan tanítás, amelyet akkor is hangsúlyozni kell, ha előre tudjuk, hogy nem fog megvalósulni. Ugyanis az ideák nem teljes megvalósításától sokkal rosszabb az eredeti ideáknak az elvesztése vagy elfelejtése. Ez esetben már nem lesz támpont, amihez visszatérhetnénk, vagy törvény, amire alapozva a figyelmeztetést megfogalmazhatnánk. Nem véletlen, hogy a zsidó liturgiában a „Halljad, Izrael!...” héberül „Sema Jisrael!” hitvallásszerű kifejezéssé és ünnepélyes énekké vált. Ez lesz a héber „kahal”-nak, vagyis a vallási közösségnek, görögül „ekklesziának”, vagyis az egyháznak a hitvallása. A választott nép történetében lassú folyamat, és jórészt a prófétai igehirdetés hatására válik el egymástól a politikai és a vallási közösség. Csak lassan tesznek különbséget a politikai Izrael és a vallási Izrael között. De vallási körökben mindvégig megmarad a meggyőződés, hogy a vallási közösségre épül a politikai közösség. Amennyiben ezt megfordítják, a politikai közösség meghamisítja a vallási tanokat és előírásokat, vagy teljesen kiüresíti. Az istentiszteletből üres rituálé lesz, és nem az Istennel való találkozás helye. A vallási törvényekből olyan elvont előírásrendszer, amelyet már a törvényadó Isten akaratával ellentétesen is lehet magyarázni.

A modern államban megfordult a helyzet, a politikai közösség szavatol a vallásnak bizonyos mozgás teret, és a jobb érzésű emberek felhívják a figyelmet az értékek védelmére. Valójában fordítva kellene ennek lenni. A vallási közösségnek kellene hordozni a politikait, és az értékeknek kellene irányítani a politikai közösséget. Ezt a tételt természetesen a szekularizált világban nehéz elfogadtatni, de lassan, amint kiderül, hogy az értékorientáció nélküli gazdasági vezetés csődbe viszi az államot, egyre többen kezdik sejteni, valami nincs rendben az általunk teremtett társadalmi renddel.